

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและรายงานการวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ และการพัฒนาหลักสูตรให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นที่ใช้เป็นพื้นฐานสำหรับงานวิจัยครั้งนี้แยกได้เป็น เรื่องตามลำดับดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ ประกอบด้วย

- 1.1 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521
- 1.2 ความหมายของกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ
- 1.3 ความเป็นมาของกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ
- 1.4 หลักสูตรกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ
  - 1.4.1 จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ
  - 1.4.2 จุดประสงค์เฉพาะของงานเลือกในกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ
  - 1.4.3 โครงสร้างของกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ
  - 1.4.4 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ
  - 1.4.5 การวัดผลและประเมินผลกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพ
- 1.5 แนวทางในการจัดสอนงานเลือกในกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6
- 1.6 เนื้อหาและรายละเอียดของงานเลือกในกลุ่มการเรียนรู้และพื้นฐานอาชีพชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของจังหวัดชลบุรี จัดทำโดยเขตการศึกษา 12
- 1.7 ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น
- 1.8 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

1.9 บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรงานเลือกในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ให้มีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

1. เอกสารเกี่ยวกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

1.1 หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

ลักษณะและสาระสำคัญของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีดังนี้

1. หลักการ หมายถึง แนวทางหรือทิศทางของการประถมศึกษา ที่มุ่งจะให้เกิดประโยชน์แก่คนไทยทุกคน ด้วยความเสมอภาคและเป็นธรรม กำหนดไว้ 3 ประการดังนี้
  - 1.1 เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน
  - 1.2 เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนนำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนไปใช้ประโยชน์ในการดำรงชีวิต
  - 1.3 เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสจัดหลักสูตรบางส่วน ให้เหมาะสมกับสภาพความต้องการได้

2. จุดหมาย หมายถึง แนวทางการดำเนินงานสร้างเด็กไทยในระดับประถมศึกษาให้สัมฤทธิ์ผลตามหลักการและแนวนโยบายที่กำหนดไว้ มี 4 หมวดคือ

- 2.1 คุณสมบัติที่ต้องการเน้น หมายถึง คุณธรรมอันดีงามที่จะต้องสร้างเสริมให้มีขึ้นในตัวผู้เรียน ได้แก่ ความเสียสละ ความมีวินัย ความอดทน ความซื่อสัตย์ ความขยันหมั่นเพียร
- 2.2 ความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต หมายถึง ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตนในการดำรงชีวิตของผู้เรียน ทั้งในด้านที่เกี่ยวกับส่วนตน ส่วนรวม ทรัพยากร และธรรมชาติที่แวดล้อม
- 2.3 ชีวิตที่สงบสุข หมายถึง การสอนและฝึกให้ผู้เรียน รู้จักตน ปฏิบัติตน ปรับตน ให้มีความสุขทั้งทางใจและทางกาย
- 2.4 สมาชิกที่ดีของชุมชนและชาติ หมายถึง การปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดี สร้างความเจริญมั่นคงให้แก่ชุมชนและชาติ รักและภูมิใจที่เกิดในแผ่นดินไทย

3. โครงสร้างและเนื้อหา

3.1 โครงสร้าง หมายถึง มวลประสบการณ์หรือกลุ่มเนื้อหาวิชาที่จัดให้ผู้เรียนเรียนรู้ มี 5 กลุ่มดังนี้

3.1.1 กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทยและคณิตศาสตร์

3.1.2 กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ว่าด้วยกระบวนการแก้ปัญหาของชีวิตและสังคม กล่าวถึงปัญหาและความต้องการของมนุษย์ในด้านต่าง ๆ เพื่อความดำรงอยู่และการดำเนินชีวิตที่ดี กำหนดเนื้อหาเป็น 12 หน่วย

3.1.3 กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย ว่าด้วยกิจกรรมที่เกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างนิสัย 5 เรื่อง คือ จริยศึกษา ศิลปศึกษา พลศึกษา ดนตรีและนาฏศิลป์ และกิจกรรมสร้างนิสัย

3.1.4 กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ว่าด้วยประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน และความรู้พื้นฐานในการประกอบอาชีพ จัดให้เรียน 3 เรื่องคือ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เพิ่มงานเลือกให้เลือกเรียนอีก 5 งาน คือ งานบ้าน งานเกษตร งานช่างประดิษฐ์ งานช่าง และงานอาชีพอื่น ๆ

3.1.5 กลุ่มประสบการณ์พิเศษ ได้แก่ วิชาชีพเพื่อการดำรงชีวิต (วิชาเลือกกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ) หรือภาษาอังกฤษที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน

3.2 รายละเอียดของเนื้อหา หลักสูตรกำหนดรายละเอียดของเนื้อหา แต่ละมวลประสบการณ์ที่จะต้องเรียนไว้เป็นเรื่อง ๆ และเป็นหน่วย ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 แต่ที่เปิดโอกาสและเสนอแนะให้ยืดหยุ่นได้ตามพัฒนาการของเด็ก และความเหมาะสมของท้องถิ่น เป็นสำคัญ จึงจัดเนื้อหาเป็น 3 ช่วง ช่วงละ 2 ปี คือ ประถมศึกษาปีที่ 1-2 ประถมศึกษาปีที่ 3-4 และประถมศึกษาปีที่ 5-6 ซึ่งเนื้อหานั้นอาจจะพัฒนาเปลี่ยนแปลงได้

4. อัตราเวลาเรียน หลักสูตรประถมศึกษากำหนดเวลาเรียนไว้ประมาณหกปี แต่ละปีให้มีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 40 สัปดาห์ สัปดาห์ละไม่น้อยกว่า 25 ชั่วโมง รวมแล้วไม่น้อยกว่า 200 วัน และไม่ต่ำกว่า 1,000 ชั่วโมง และเพิ่มเวลาเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 อีก สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมงต่อปีการศึกษา รวมปีละ 1,200 ชั่วโมง

อัตราเวลาเรียนของมวลประสบการณ์ทั้ง 5 กลุ่มในชั้นต่าง ๆ กำหนดไว้โดยประมาณเป็นสัดส่วน ดังนี้

ชั้น	ป.1-2 (ชั่วโมง)	ป.3-4 (ชั่วโมง)	ป.5-6 (ชั่วโมง)
ทักษะ (ภาษาไทย-คณิตศาสตร์)	500 (350,150)	350 (200,150)	250 (100,150)
สร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต	150	200	250
สร้างเสริมลักษณะนิสัย	250	250	200
การงานและพื้นฐานอาชีพ	100	200	300
ประสบการณ์พิเศษ	-	-	200
รวม	1,000	1,000	1,200

5. การเรียนการสอน

หลักสูตรมุ่งให้ผู้เรียน คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ให้ความสำคัญมั่นใจในตนเอง สามารถช่วยตนเองและสังคมได้ การสอนเน้นในด้านกิจกรรมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้

6. การประเมินผลการเรียนการสอน

การประเมินผลมีได้เน้นการสอบไล่ปลายปีเป็นสำคัญ แต่ต้องการให้ผู้สอน ประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนตลอดปี เพื่อให้รู้ว่าผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น มีวินัย และนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่เพียงใด (แนวการให้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521: 1-5)

1.2 ความหมายของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

นักการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพไว้ เช่น ระบุ แลวงศักดิ์ (2520: 209-210) กล่าวว่า

การงานพื้นฐานอาชีพ เป็นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม จึงต้องเริ่มให้เด็ก พัฒนาวิชานี้ตั้งแต่เยาว์วัย เช่น การรู้จักใช้มือทำงานต่าง ๆ รู้จักใช้วัสดุ กระบวนการและรู้จักชนิดของการงานจากง่ายไปหายาก ได้แก่ การใช้มือ ปับ กด พับ ละเลง ทา ไปจนถึง การปั้น การแต่ง การประสานสัมพันธ์มือ นิ้ว และตา ความรู้สึกกับสมอง การใช้เครื่องมือตัด หั่น ตี ทูบ เคาะ ... การรู้จักอาชีพง่าย ๆ ตั้งแต่อาชีพปลูกผัก เลี้ยงหมู เลี้ยงไก่ ไปจนถึงวิชาชีพ สูง ๆ เช่น วิศวกร นายแพทย์ และนักดาราศาสตร์ ทั้งนี้ต้องจัดการบรรจุ เนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับระดับชั้นและวัยของเด็ก

ธารง บัวศรี (2521: 5-8) กล่าวว่า

การศึกษาเพื่องานอาชีพ หมายถึง การศึกษาที่เตรียมผู้เรียนให้พร้อมที่จะ ประกอบอาชีพได้ ทั้งที่เป็นอาชีพอิสระหรืออาชีพรับจ้าง ทั้งในส่วนที่ต้องให้ ความรู้พื้นฐานและทักษะอย่างง่าย ๆ ตามความต้องการและความสามารถ ของผู้เรียน ให้เน้นหนักไปในด้านปูพื้นฐาน สร้างความสนใจและความสำนึกใน ความสำคัญของงานอาชีพ รวมทั้งการสร้างทัศนคติที่ดีต่องานอาชีพ

สัมพันธ์ พละสุรีย์ (2521: 12) ได้แสดงความคิดเห็นไว้ว่า กลุ่มการงาน และพื้นฐานอาชีพ หมายถึง ประสบการณ์ต่าง ๆ ที่จะช่วยให้นักเรียนทำงานเป็น และได้ความรู้ ความสามารถที่เป็นพื้นฐานอาชีพ หลักสูตรประถมศึกษาไม่ได้มุ่งฝึกอาชีพให้นักเรียน แต่จะสอน สิ่งที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพ

อัมพร มีคู่ช (2518: อัดสำเนา) กล่าวถึงความหมายของกลุ่มการงานและ พื้นฐานอาชีพว่า เป็นกลุ่มวิชาภาคปฏิบัติ และการทำงานเน้นให้นักเรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับโลก ของการทำงานโดยแท้จริง

อนันต์ กรแก้ว (2525: 70) กล่าวว่า กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เป็น กลุ่มประสบการณ์ที่จะสร้างทัศนคติในทางที่ถูกต้องเกี่ยวกับการทำงาน และสร้างความรับผิดชอบให้ เกิดขึ้นตั้งแต่เมื่อเริ่มต้น เพื่อให้เป็นพื้นฐานที่ดีต่อไป

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้ให้ความหมายของกลุ่มการงานและ พื้นฐานอาชีพไว้ว่า หมายถึง กลุ่มประสบการณ์ที่จะสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ค่านิยมและนิสัยรักการทำงาน และเป็นพื้นฐานการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความหมายของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพของนักการศึกษาข้างต้น จะเห็นว่า มีลักษณะคล้าย ๆ กันคือ มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้พื้นฐาน และมีความพร้อมในการประกอบอาชีพเป็นสำคัญ ทั้งนี้เพื่อสามารถแสวงหาความรู้สำหรับประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่มีอยู่ในสังคมต่อไป (ลาวธัญ ฤทธองจันทร์ 2526: 15) และสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีเจตนาเพื่อสร้างเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ ความสามารถ ค่านิยม และนิสัยรักการทำงาน และเป็นพื้นฐานแก่ผู้เรียนในการประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งให้มีความขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ พึ่งตนเองได้ มีวินัย และมุ่งมั่นทำงานให้ได้ผลสำเร็จตามจุดประสงค์ แสวงหาความรู้เพิ่มเติม อยู่เสมอ รู้จักและปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับอาชีพ สามารถนำความรู้จากประสบการณ์ การเรียนการสอนไปใช้ เป็นพื้นฐานในการทำงาน และประกอบอาชีพตามควรแก่วัยและความสามารถ (กระทรวงศึกษาธิการ 2525: 297) จึงสรุปได้ว่า หลักสูตรประถมศึกษาฉบับนี้ เป็นหลักสูตรพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงไปสู่แนวทางใหม่ ในอันที่จะผลิตคนรุ่นใหม่ให้มีนิสัยรักการทำงาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและดำรงตนตามที่สังคมต้องการ (ธรรมศักดิ์ มีอิสระ 2525: 55)

1.3 ความเป็นมาของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

ประเทิน มหาพันธ์ (2528: 151-156) ได้กล่าวถึง ความเป็นมาของกรงาน และพื้นฐานอาชีพไว้ว่า กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพที่ปรากฏอยู่ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 นี้ เดิมเราไม่เคยใช้คำนี้มาก่อน จึงเป็นคำใหม่ แต่เมื่อพิจารณารายวิชาในกลุ่มนี้ จะเห็นว่า เป็นวิชาที่เคยจัดการศึกษามาแล้วเป็นจำนวนมาก แต่ละยุคสมัยวิชาเหล่านี้ถูกเน้นความสำคัญหนักเบา แตกต่างกันไป โดยผนวกวิชาการงานพื้นฐานอาชีพเข้าไปในหลักสูตรการศึกษาแต่ละระดับ ควบคู่กับวิชาสามัญศึกษา (วิชาหนังสือ) จนทำให้เราเข้าใจกันว่าเป็นวิชาพิเศษแยกออกจากวิชาสามัญ ทั้งที่วิชาการงานพื้นฐานอาชีพเหล่านั้นเป็นวิชาสามัญด้วยเช่นเดียวกัน ที่ผู้เรียนต้องเรียนรู้ ตลอดการศึกษา ซึ่งความเป็นมาของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพที่เราเคยจัดการศึกษามาแล้วในแต่ละหลักสูตรมีดังนี้คือ

หลักสูตร พ.ศ. 2438 ได้มีการนำเอาวิชาวาดเขียนมาบรรจุในหลักสูตรการเรียน มาสอนเป็นครั้งแรก วิชาวาดเขียนซึ่งถือว่าเป็นวิชาการงานพื้นฐานอาชีพ เพื่อฝึกให้นักเรียนมีความรู้ ความสามารถในการใช้เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และเป็นวิชาที่สอนในระดับชั้น ประโยค 3 (เท่ากับมัธยมปลาย) แต่ไม่ได้กำหนดเวลาเรียนไว้แน่นอนในครั้งนั้น

หลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ. 2454 ในระดับมัธยมศึกษาไว้ โดยเน้นทางด้าน การปลูกฝังนิสัยที่ดีและรู้จักใช้ประโยชน์และความงามจากธรรมชาติตกแต่งบ้านเรือนให้สวยงามและประหยัด ให้มีความสังเกต รักความงาม และสามารถเขียนภาพเหมือนได้ใกล้เคียงของจริง หลักสูตรฉบับนี้เห็นได้ว่า วิชาการเรียนของหญิงได้เข้ามามีบทบาทมากยิ่งขึ้น สำหรับนักเรียนชาย วิชาการฝีมือก็ถูกกำหนดให้เรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาเช่นเดียวกัน

หลักสูตรหลวง พ.ศ. 2456 หลักสูตรฉบับนี้แก้ไขจากหลักสูตรสามัญ พ.ศ. 2454 ขณะนั้นราชวรียังนิยมการเป็นเสมียนกันอยู่มาก การศึกษาตามหลักสูตรเป็นการทำให้เด็กเรียนละทิ้งอาชีพและถิ่นฐานเดิมที่บรรพบุรุษเคยทำกัน และบางครั้งยังเรียนไม่จบก็ละทิ้งการเรียนมาสมัครทำงานเสมียน ใน พ.ศ. 2455 ได้มีการจัดแสดงศิลปหัตถกรรมขึ้นเป็นครั้งแรก เพื่อเน้นวิชาศิลปหัตถกรรมเป็นวิชาเลี้ยงชีพ หลักสูตรหลวง พ.ศ. 2456 มีความมุ่งหมายเพื่อเน้นแก่ความนิยมในการเป็นเสมียน และมุ่งให้ราษฎรเห็นความสำคัญและมีความรู้ความสามารถในวิชาสามัญ จนนำไปประกอบอาชีพได้ในท้องถิ่นของตนตามความสามารถทุกระดับ

หลักสูตรสามัญศึกษา พ.ศ. 2464 ความมุ่งหมายของการศึกษาในหลักสูตรนี้ มุ่งเน้นให้ราษฎรเห็นความสำคัญของวิชาสามัญศึกษา โดยเฉพาะการอาชีวศึกษามากยิ่งขึ้น เพื่อให้เหมาะสมแก่ความต้องการของประเทศและเหมาะสมแก่อิสรภาพของผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2475 ได้มีการประกาศใช้แผนการศึกษาชาติ โดยมีแผนผังเป็นรูปต้นไม้ เรียกว่า "ศึกษาพฤกษ์" ความมุ่งหมายของการศึกษา คือ ให้พลเมืองทุกคนได้รับการศึกษาพอเหมาะกับอัตราของตน เพื่อได้เป็นประโยชน์แก่บ้านในงานอาชีพ ผู้เรียนที่เรียนจบมัธยมต้น 4 ปีแล้ว มีแนวทางที่จะเรียนมัธยมวิสามัญ อุตสาหกรรม มัธยมวิสามัญพาณิชยการ มัธยมวิสามัญกสิกรรมได้

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2479 รัฐบาลมีโครงการที่จะจัดตั้งโรงเรียนประกอบอาชีพขึ้น ต่อมาภายหลังมีการเปิดโรงเรียนประเภทการช่างขึ้น ทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคตามความเหมาะสมของสภาพแห่งท้องถิ่น เช่น โรงเรียนช่างไม้ ช่างปูน ช่างทอ และโรงเรียนเกษตรกรรม แต่ปรากฏว่าไม่มีผู้นิยมเรียนเท่าไรนัก โรงเรียนอาชีพเหล่านี้จึงตั้งไม่ติด

แผนการศึกษาชาติ พ.ศ. 2494 ในแผนการศึกษาชาติฉบับนี้แบ่งองค์ประกอบของการศึกษาออกเป็น 4 องค์ โดยมีพุทธิศึกษา จริยศึกษา พลศึกษา และหัตถศึกษา การที่เพิ่มหัตถศึกษาเข้าไปเป็นองค์ 4 แห่งการศึกษา ก็เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความเคยชิน และความขยันหมั่นเพียรในการใช้มือปฏิบัติงาน เพื่อเป็นรากฐานของการประกอบอาชีพ กล่าวกันว่านักเรียนที่เข้ามาศึกษาด้านสามัญศึกษาในโรงเรียนนาน ๆ มักจะกลายเป็นคนหิบบโหยง ไม่ชอบทำงานอย่างอื่นที่มีใช้งานหนังสือ เห็นว่างานที่ใช้มือเป็นงานต่ำ สกปรก เช่น เครื่องใช้ไม้สอยชาวรุคก็ไม่ค่อยอยากซ่อมด้วยตนเอง หรือไม่มีความสามารถที่จะซ่อมได้ จะตอกตะปูก็แก้งก้างตอกไม่เข้าเพราะไม่เคยทำ ต้องไปจ้างเขาทำหรือซื้อใหม่ หรือแม้จะซื้อใหม่บางทีก็เลือกสิ่งที่มีคุณค่าที่ไม่เหมาะสมกับราคาจึงได้เพิ่มหัตถศึกษาขึ้นในแผนการศึกษาชาติ และได้มีการเรียกมัธยมอาชีวศึกษาขึ้นอีกคำหนึ่ง โดยเป็นการศึกษาวิชาชีพโดยตรง เช่น โรงเรียนเพาะช่าง โรงเรียนเกษตร และโรงเรียนพาณิชยการ

หลักสูตรการศึกษา พ.ศ. 2503 วิชาหัตถศึกษาเป็นวิชาที่สำคัญที่ต้องจัดสอนหมวดหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยให้โรงเรียนสอนสัปดาห์ละ 6-8 ชั่วโมง นับว่าเป็นหมวดวิชาที่มีชั่วโมงการเรียนมากที่สุด ความมุ่งหมายของวิชาหัตถศึกษาได้กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ ว่า เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของเด็กทางกาย ปัญญา อารมณ์ และสังคมพร้อมกันไป ทั้งให้เด็กนำผลผลิตที่ทักษะ และความสามารถของตนไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน และประกอบการเรียนวิชาอื่น ๆ นอกจากนั้นกิจกรรมทางหัตถศึกษาจะแสดงให้เห็นแนวความสนใจและความถนัดของเด็กในการเตรียมอาชีพอีกด้วย ทางด้านการสอนอาจจะพิจารณาตามความเหมาะสมของท้องถิ่น ตามความเหมาะสมและความต้องการของเด็กว่าต้องการพัฒนาไปทางไหน หรือมีความถนัดสนใจทางใด เพื่อที่โรงเรียนจะได้ส่งเสริมเอกัตภาพของเด็กได้เต็มที่ วิชาหัตถศึกษาในหลักสูตร พ.ศ. 2503 ได้กำหนดไว้ถึง 30 วิชา ทั้งนี้เพื่อให้โรงเรียนได้เลือกสอนตามความเหมาะสม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ

ก. ประเภทที่ต้องเรียนติดต่อกัน 3 ปี ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-7 มี 6 รายวิชาคือ

1. การเกษตร	2. การเรือน
3. การเขียนแบบ	4. งานไม้
5. งานปูน	6. การประมง

ข. ประเภทที่เรียนปีเดียว จะเรียนปีใดก็ได้ มี 24 รายวิชา คือ

1. การทำนา	2. การทำสวนผัก
3. การปลูกพืชไร่	4. การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
5. การทำสวนผลไม้	6. การทำสวนยางพารา
7. การเลี้ยงสัตว์เล็ก	8. การเลี้ยงสัตว์ใหญ่
9. การเลี้ยงปลา	10. การเลี้ยงไหม
11. งานเย็บปักถักร้อย	12. งานเสื้อผ้า
13. งานประดิษฐ์ดอกไม้ใบตอง	14. งานประดิษฐ์ของชำร่วยและของเล่น
15. งานประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่มีในท้องถิ่น	16. งานสาน
17. งานโลหะ	18. งานถักทอ
19. งานประดิษฐ์ไม้ไผ่	20. งานปั้น
21. งานแกะสลักไม้	22. งานหนัง
23. งานเครื่องปั้นดินเผา	24. งานไฟฟ้า

1.4 หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 มีกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพให้นักเรียนทุกคนได้เรียน โดยมีความมุ่งหมายสำคัญดังที่ รมว. แลวงศักดิ์ (2520: 210) ได้กล่าวไว้ว่า

1. ให้เด็กฝึกใช้มือทำงานเป็น
2. ให้เด็กเป็นคนไม่หยาบโหยัง
3. ให้เด็กฝึกฝนการอาชีพเบื้องต้น
4. ให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพทุกประเภท
5. ให้เด็กสามารถใช้ชีวิตอยู่ในตำบลของตนได้

ในการจัดหลักสูตรกลุ่มวิชาการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ได้นำวิชาหัตถศึกษาในหลักสูตร พุทธศักราช 2503 มาผสมผลล้นกันโดยแยกเป็น งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์ และงานช่าง (ประเทิน มหาชนธ์ 2528: 151-156)

1.4.1 จุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ได้กำหนดจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพไว้ดังต่อไปนี้

1. ให้ความรู้และความสามารถในการทำงานที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิต
2. ให้ความรู้แสวงหาความรู้ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพที่เปลี่ยนแปลงในชีวิตประจำวันได้
3. ให้ความรับผิดชอบ ขยัน อดทน ประหยัด ซื่อสัตย์ รู้จักพึ่งตนเอง มีวินัย รู้จักเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม และมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ
4. ให้ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน และเห็นคุณค่าในผลงานที่ทำ
5. ให้มีหลักในการทำงาน ทั้งงานอิสระและงานที่ทำร่วมกับผู้อื่น อันเป็นผลให้เกิดความเจริญส่วนตนและส่วนรวม
6. ให้มีเจตคติที่ดีต่องานอาชีพทั่วไป และมีความนิยมชมชอบ สนับสนุนการใช้สินค้าไทย

1.4.2 จุดประสงค์เฉพาะของงานเลือกในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

1. เพื่อส่งเสริมทักษะและวางรากฐานในการประกอบอาชีพให้เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน
2. เพื่อส่งเสริมพื้นฐานของการทำงาน และประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
3. เพื่อส่งเสริมการฝึกพื้นฐานในการทำงาน โดยเฉพาะการยกระดับงานช่างของท้องถิ่นให้มีมาตรฐานดีขึ้น
4. เพื่อเป็นการวางรากฐานในการพัฒนาคุณภาพแรงงานของท้องถิ่น โดยเฉพาะการเกษตรของท้องถิ่นให้สอดคล้องกับการพัฒนา เศรษฐกิจและอุตสาหกรรมของประเทศ
5. เพื่อยกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในด้านอาหาร โภชนาการ การเลี้ยงดูเด็ก การแต่งกาย และอาชีพให้มีมาตรฐานดีขึ้น

จากจุดประสงค์ทั่วไปของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพและจุดประสงค์เฉพาะของงานเลือก จะเห็นว่ามีจุดประสงค์คล้าย ๆ กัน คือ ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถในการทำงานที่เป็นพื้นฐานของการประกอบอาชีพที่สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เหมาะสมกับความสนใจ ความถนัด และความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน ตลอดจนสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีความคล่อง

1.4.3 โครงสร้างของกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพประกอบด้วยโครงสร้างที่สำคัญ

4 ส่วน คือ

1. องค์ประกอบ การจัดโครงสร้างของหลักสูตรให้สอดคล้องกับหลักการดังกล่าวข้างต้นนั้น กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพได้จัดให้ผู้เรียน เรียนรู้ประสบการณ์ 3 ด้าน คือ

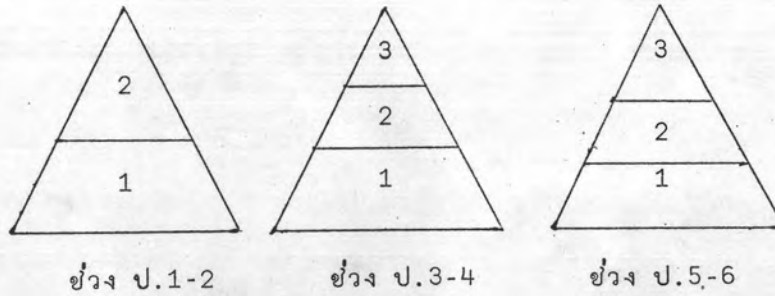
1.1 ประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน เป็นประสบการณ์ที่ทุกคนควรจะมีเพราะเป็นประสบการณ์ของการทำงานในชีวิตประจำวัน เช่น การปัดกวาด เช็ดถู ทำอาหาร ปลูกต้นไม้ เป็นต้น

1.2 ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน คือ ประสบการณ์ที่เป็นความรู้และทักษะพื้นฐานของกระบวนการในการทำงาน เช่น การออกแบบ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ การประกอบ การตกแต่ง เป็นต้น ประสบการณ์ดังกล่าวจะช่วยฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็น คือ ทำงานอย่างมีหลักเกณฑ์และเป็นไปตามขั้นตอนตามลักษณะของงาน โรงเรียนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างจริงจังให้เกิดทักษะและกระบวนการทำงานที่ถูกต้อง

1.3 ประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน เป็นความรู้ทักษะพื้นฐานทางวิชาการที่เกี่ยวกับการทำงาน ได้แก่ ความรู้ทางคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมวิทยา ความรู้ในเรื่องมารยาทเกี่ยวกับการทำงานร่วมกับผู้อื่น ความรู้เกี่ยวกับการค้า ความรู้ในเรื่องกฎหมายเกี่ยวกับการอาชีพ เป็นต้น โดยล่อนล่อแทรกไปพร้อม ๆ กับการปฏิบัติงาน ไม่แยกมาสอนต่างหาก

นอกจากประสบการณ์ทั้ง 3 ด้านนี้แล้ว ยังจะต้องจัดประสบการณ์เพิ่มเติมในด้านที่จะส่งเสริมลักษณะนิสัยและคุณธรรมในการทำงานอีก เช่น ความมีระเบียบ ประณีต อดทน ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ เป็นต้น โดยล่อนล่อแทรกไปพร้อมกับการทำงานเช่นเดียวกับ ประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน

2. สัดส่วน การจัดประสบการณ์ดังกล่าวตามข้อ 1 จะจัดให้มามากน้อยขึ้นอยู่กับวัยและประสบการณ์ของผู้เรียนดังนี้

- 1 = ประสบการณ์ทั่วไปในการทำงาน
 2 = ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน
 3 = ประสบการณ์ความรู้พื้นฐานเพื่อการศึกษา เกี่ยวกับการทำงาน

ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-2 เน้นหนักประสบการณ์ทั่วไปในการทำงานกับประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน โดยให้ประสบการณ์ทั่วไปมีสัดส่วนมากกว่าประสบการณ์พื้นฐาน เพราะวุฒิภาวะและประสบการณ์ต่าง ๆ ของผู้เรียนยังไม่พร้อมที่จะปฏิบัติงานที่ยุ่งยากและสลับซับซ้อนได้

ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3-4 ผู้เรียนมีความพร้อมมากขึ้นเพราะมีวุฒิภาวะสูงขึ้น จึงเพิ่มประสบการณ์ความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงานเข้าด้วย

ในช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 เน้นประสบการณ์ที่เป็นความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน ยิ่งกว่านั้นยังเน้นประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน เพื่อเตรียมผู้เรียนไปสู่อาชีพโดยจัดงานเลือกไว้หลายแขนง เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ตลอดจนความสนใจและความถนัดของผู้เรียน (พรเพ็ญ ปทุมศิริ 2527: 18-20)

สรุปได้ว่า หลักสูตรกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ มีโครงสร้างประกอบด้วยประสบการณ์ 3 ด้าน คือประสบการณ์ทั่วไป ประสบการณ์พื้นฐานในการทำงาน ตลอดจนประสบการณ์และความรู้พื้นฐานที่สัมพันธ์กับงาน ซึ่งถือว่าเป็นประสบการณ์แกนกลาง สามารถที่จะดัดแปลงเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น การจัดประสบการณ์ดังกล่าวควรประกอบด้วยภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยจัดจากง่ายไปหายาก และมากน้อยตามระดับชั้นและวุฒิภาวะของผู้เรียน

3. ลักษณะเนื้อหาวิชา

กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ประกอบด้วยงานที่สำคัญ 3 งาน
คือ งานบ้าน งานเกษตร งานประดิษฐ์และงานช่าง

1. งานบ้าน เป็นงานที่ปลูกฝังทัศนียคติ ฝึกให้เด็กมีความ
ขยันหมั่นเพียรในการทำงานภายในบ้าน รู้จักการทำความสะดวก การจัดบ้าน การเลือกอาหาร
การปรุงอาหาร ตลอดจนสามารถเลี้ยงดูเด็ก และทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเลือกเครื่องแต่งกาย
ตามความเหมาะสมได้

2. งานเกษตร เป็นงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ส่งเสริมให้เด็กนำความรู้ที่เกี่ยวกับการเกษตรไปพัฒนาอาชีพ
และครอบครัว ตลอดจนท้องถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้ของครอบครัว เป็นการวางรากฐานในการประกอบ
อาชีพเกษตรกรรม และฝึกให้หมั่นทักษะและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานเกษตรที่ทันสมัย

3. งานประดิษฐ์และงานช่าง เป็นงานพื้นฐานที่เกี่ยวกับงานช่าง
โดยสามารถนำวัสดุในท้องถิ่นมาประดิษฐ์เป็นของเล่น ของใช้ สามารถใช้เครื่องมือทำงานได้อย่าง
ปลอดภัย ตลอดจนการเก็บรักษาเครื่องมือ เพื่อเป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพต่อไป

นอกจากนี้ยังมีงานเลือก ซึ่งเป็นงานที่เตรียมไปสู่อาชีพอย่างใด
อย่างหนึ่งโดยเปิดโอกาสให้เด็กเรียนได้ตามความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยเฉพาะใน
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ประกอบด้วย 5 แขนงงาน คือ งานบ้าน งานเกษตร งานช่าง
งานช่างประดิษฐ์ และแขนงงานอาชีพอื่น ๆ (พรเพ็ญ ปทุมศิริ 2527: 21-22)

4. ระยะเวลาเรียน

หลักสูตรได้กำหนดระยะเวลาเรียนไว้ โดยคิดเป็นร้อยละ ชั่วโมง
และคาบ จากเวลาเรียนทั้งหมด 1,000 ชั่วโมง ใน 1 ปีการศึกษา ดังต่อไปนี้

เวลาเรียนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

ประถมศึกษาปีที่ 1-2 มีร้อยละ 10 คิดเป็น 100 ชั่วโมง

จำนวน 300 คาบ

ประถมศึกษาปีที่ 3-4 มีร้อยละ 20 คิดเป็น 200 ชั่วโมง

จำนวน 600 คาบ

ประถมศึกษาปีที่ 5-6 มีร้อยละ 30 คิดเป็น 300 ชั่วโมง

จำนวน 900 คาบ

(จำนวนคาบกำหนดให้คาบละ 20 นาที)

1.4.4 แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

พรทิพย์ ปทุมศิริ (2527: 24) และ ชำญชัย ศรีไสยเพชร (2523:

19) เสนอแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนว่าควรคำนึงถึงหลักการจัดเตรียมกิจกรรมดังนี้

1. ต้องจัดการเรียนรู้การสอนให้สอดคล้องกับปัญหาและสภาพแวดล้อมของผู้เรียน เพื่อจะทำให้หลักสูตรเกิดการยึดหยุ่น ทันต่อความเปลี่ยนแปลง
2. ต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนตามจังหวะและความถนัดของตนเอง เพื่อสำรวจและค้นพบความถนัดในการทำงาน
3. เน้นภาคปฏิบัติแต่ไม่หลงลืมภาคทฤษฎี เพื่อให้ผู้เรียนมีประสบการณ์เกี่ยวกับโลกของการทำงาน ให้รู้จักนำหลักหรือวิธีการมาใช้ในการทำงาน
4. ให้ผู้เรียนได้เรียนตลอดกระบวนการ ตั้งแต่วางแผนลงมือปฏิบัติ จนถึงขั้นนำไปใช้ให้เห็นผลสำเร็จของงาน เห็นคุณค่าของสิ่งที่ได้เรียน ซึ่งจะช่วยฝึกทักษะนิสัย และสร้างเจตคติที่ดีต่อการทำงาน
5. เน้นกระบวนการในการทำงาน
6. ให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้ โดยสอนหลักและวิธีการเรียนรู้ให้ ทั้งนี้จะต้อง
  - 6.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้และทำงานด้วยตนเอง
  - 6.2 ฝึกให้ผู้เรียนทำงานเป็นกลุ่ม
  - 6.3 ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เช่น ไม่สอนให้เลียนแบบหรือทำตามผู้สอนอย่างเดียว ควรช่วยผู้เรียนสร้างสรรค์งานใหม่ ๆ ขึ้นเองด้วยเป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527ข: 171) ได้

เสนอแนะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพไว้ว่า

1. สอนให้ได้ตามจุดประสงค์ที่แผนการสอนกำหนดไว้
2. สอนทั้งทฤษฎีและปฏิบัติโดยเน้นการปฏิบัติมากกว่า
3. สอนโดยใช้เทคนิคหลาย ๆ วิธี เพื่อให้เกิดพฤติกรรมหลาย ๆ

ด้านตามที่ต้องการอย่างรวดเร็ว สุกสนาน ไม่เบื่อหน่าย

4. สอนโดยใช้สื่อประกอบการสอน
5. สอนแล้วต้องมีการวัดผล ประเมินผล และนำมาปรับปรุง

การสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ นอกจากจะเป็นการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจและปฏิบัติได้แล้ว ยังต้องเน้นให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อเรื่องที่เรียน มีทักษะและประสบการณ์เกี่ยวกับการทำงานต่าง ๆ ด้วย เช่น กระบวนการทำงานที่ดี การปรับตัวเข้ากับสังคมหมู่คณะ รักงาน มีความขยันชอบต่อการทำงานที่เป็นประโยชน์ สามารถนำไปใช้ได้ในชีวิตประจำวัน มีความคิดริเริ่ม และมีคุณลุ่มบัตินที่ต้องการเน้น อันได้แก่ ขยัน อดทน พึ่งตนเอง ซื่อสัตย์ ประหยัด มีวินัยในการทำงาน เป็นต้น

1.4.5 การวัดผลและประเมินผลกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ

เนื่องจากกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ เป็นกลุ่มวิชาที่มีทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การวัดผลและประเมินผลจึงต้องครอบคลุมทั้งสองส่วน ซึ่ง ลูทรี ประจงศักดิ์ และ ศิริกุล ไทพิทักษ์ (2525: 18) กล่าวว่า การวัดและการประเมินผลในกลุ่มนี้ต้องวัด 3 ลักษณะ คือ

1. การวัดวิธีการ กระบวนการ และแนวทางปฏิบัติ
2. การวัดหรือประเมินผลงานขั้นสุดท้าย
3. การวัดทัศนคติหรือคุณภาพทางจิตใจของผู้เรียนที่มีต่อการทำงาน

ดังนั้น การวัดและประเมินผลดังกล่าวจึงต้องใช้วิธีการหลายวิธี

อันได้แก่

1. การวัดผลและประเมินผลโดยการใช้แบบทดสอบ เป็นการประเมินผลความรู้ความเข้าใจที่นักเรียนมีต่อการเรียนการสอน
2. การวัดผลและประเมินผลจากการสังเกตกระบวนการและลักษณะนิสัยในการทำงาน โดยครูจะต้องสร้างเครื่องมือเพื่อใช้ในการสังเกต สิ่งที่สังเกตจะเกี่ยวข้องกับ

สมรรถภาพของผู้เรียนทางด้านคุณสมบัตินี้และคุณธรรมในการทำงาน และสมรรถภาพทางด้านความรู้ ความเข้าใจอื่น ๆ ซึ่งไม่สามารถวัดได้ในแบบทดสอบ

3. การวัดผลและประเมินผลจากผลงาน ซึ่งสามารถใช้ในการประเมินผล โดยสังเกตได้เช่นกัน

4. การวัดผลและประเมินผลโดยการสัมภาษณ์ เพื่อวัดความรู้ ความเข้าใจในสมรรถภาพด้านต่าง ๆ สำหรับการแก้ไขในส่วนที่เด็กไม่รู้หรือเข้าใจผิด ซึ่งครูสามารถแก้ไขหรืออธิบายได้ทันที (คิริสักษณ์ คร์กมล และคนอื่น ๆ 2526: 159-161)

1.5 แนวทางในการจัดสอนงานเลือกในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6

งานเลือกในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 กำหนดเวลาเรียนไว้ประมาณร้อยละ สิบของเวลาเรียนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพทั้งปีการศึกษา คือ 100 ชั่วโมงหรือ 300 คาบ เวลาเรียนสำหรับเนื้อหาแต่ละกลุ่มงานไม่เท่ากัน (ประมาณ 20-80 คาบ) ตามลักษณะความยากง่ายของเนื้อหาวิชา ให้เหมาะสมกับ วัย และความสามารถของผู้เรียน

การเลือกเรียนต้องคำนึงถึงความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ทรัพยากร แหล่งวิทยาการ และสถานประกอบอาชีพ อีสาระ ความพร้อมของผู้เรียนและครูผู้สอน ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างแขนงงานที่เลือกกับงาน ชั้นพื้นฐานด้วย

วิธีเลือก จะเลือกเรียนเพียงแขนงงานเดียว โดยเลือกหลาย ๆ กลุ่มการงาน ในแขนงงานนั้นให้ครบ 300 คาบ หรือเลือกหลายแขนงงาน โดยเลือกกลุ่มงานต่าง ๆ ในแต่ละแขนงงานรวมกันให้ครบ 300 คาบก็ได้ (กรมวิชาการ 2523: หน้าคำชี้แจง ค)

งานเลือกนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตามความสนใจและความถนัด แต่ในทางปฏิบัติแล้วโรงเรียนจะต้องเป็นผู้เลือก เพราะการจะสอนเนื้อหาส่วนนี้ได้ขึ้นอยู่กับความพร้อมของโรงเรียนและครูเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตามก็ควรคำนึงถึงผู้เรียนและสภาพของท้องถิ่นด้วยการเลือกวิชาสอนของโรงเรียนในแต่ละท้องถิ่นจะต้องแตกต่างกันไป โรงเรียนในท้องถิ่นหนึ่งอาจเลือกสอนงานหนึ่งในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 แต่โรงเรียนอีกท้องถิ่นหนึ่งอาจเลือกสอนงานเดียวกันนี้ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็ได้

1.6 เนื้อหาและรายละเอียดของงานเลือกในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 5 และ 6 ของจังหวัดชลบุรี ซึ่งจัดทำโดยเขตการศึกษา 12 มีดังต่อไปนี้

แผนงานบ้าน

แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงานคือ

1. งานอาหารและโภชนาการ
  - 1.1 อาหารสำหรับครอบครัว
  - 1.2 อาหารจานเดียว
  - 1.3 อาหารว่าง
  - 1.4 ขนมไทย
  - 1.5 ขนม อบ ผิง
  - 1.6 เครื่องดื่ม
  - 1.7 การถนอมอาหาร
  - 1.8 อาหารตามเทศกาลของท้องถิ่น
2. งานเสื้อผ้า
  - 2.1 การชักรีดเสื้อผ้า
  - 2.2 การตัดเย็บเบื้องต้น
  - 2.3 การปักและถักริมผ้า
  - 2.4 การตกแต่งและดัดแปลงเสื้อผ้าที่ใช้แล้ว
3. งานเลี้ยงเด็ก
  - 3.1 การเลี้ยงทารกและเด็กก่อนวัยเรียน

แผนงานเกษตร

แบ่งออกเป็น 13 กลุ่มงานคือ

1. การทำสวนผัก
2. การปลูกไม้ดอกไม้ประดับ
3. การปลูกพืชไร่
4. การทำสวนผลไม้
5. การเลี้ยงสัตว์น้ำและสัตว์ครึ่งบกครึ่งน้ำ

6. การเลี้ยงสัตว์ปีก
7. การเลี้ยงสัตว์เล็ก
8. การเลี้ยงสัตว์ใหญ่
9. การเลี้ยงสัตว์เลี้ยงคลาน
10. การประมง
11. การทำนา
12. การทำไร่นาลำวนผสม
13. การเกษตรอื่น ๆ

แผนงานช่างประดิษฐ์

แบ่งออกเป็น 5 กลุ่มงานคือ

1. งานประดิษฐ์ของขำระว้ย
2. งานประดิษฐ์เค็ชวัลดูเหลือไต้ในท้องถื่น
3. งานประดิษฐ์ไม้ไผ่
4. งานดอกไม้ใบตอง
5. งานประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง

แผนงานช่าง

แบ่งออกเป็น 16 กลุ่มงานคือ

1. งานเขียนแบบ
2. งานไฟฟ้า
3. งานวิทยุ
4. งานเครื่องยนต์
5. งานโลหะ
6. งานหนัง
7. งานถักทอ
8. งานสาน
9. งานเครื่องปั้นดินเผา
10. งานแกะสลัก
11. งานเครื่องเขิน

12. งานพิมพ์
13. งานไม้
14. งานปูน
15. งานทาสี
16. งานตัดผม

แขนงงานอาชีพอื่น ๆ

แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มงานคือ

1. งานซื้อขายและบริการ
  - 1.1 การขายของหน้าร้าน
  - 1.2 พนักงานขายหน้าร้าน
  - 1.3 การรับจ้างลับมีด
  - 1.4 การตัดใบยาสูบที่บ่มแล้ว
  - 1.5 ผู้แทนจำหน่ายสินค้าเร่
  - 1.6 การนำเที่ยวในท้องถิ่น
  - 1.7 การปะยางรถจักรยาน
  - 1.8 พนักงานบริการอาหารและเครื่องดื่ม
  - 1.9 การขายดอกไม้
  - 1.10 การขายหนังสือ
  - 1.11 การล้างรถ
  - 1.12 การจัดสวน
  - 1.13 การห่อของขวัญและพัสดุไปรษณีย์
2. งานเสริมสวยและสิ่งเสริมความงาม
  - 2.1 การตัดและชอยผมเด็ก
  - 2.2 การแต่งผม
  - 2.3 การแต่งเล็บ
  - 2.4 การแต่งหน้า

3. งานอุตสาหกรรมย่อยในท้องถิ่น

- 3.1 การทำไม้กวาด
- 3.2 การทำรางหมากหลุม
- 3.3 การทำแล้ปัดยุง
- 3.4 การทำไม้ถือ
- 3.5 การทำที่มุงหลังคาจากพืช
- 3.6 การทำว้าว
- 3.7 การเผาถ่าน
- 3.8 การผลิตตำเครื่องมือ
- 3.9 การทำน้ำตาลโตนด
- 3.10 การทำน้ำตาลมะพร้าว
- 3.11 การกรีดยางพารา
- 3.12 การทำยางแผ่น
- 3.13 การทำทาวายางน้ำ
- 3.14 การเขียนลายร่ม
- 3.15 การเก็บหินตามธรรมชาติมาตกแต่งสถานที่

1.7 ความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

นักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นและเสนอผลงานการวิจัยเกี่ยวกับความจำเป็นในการที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น เพื่อให้บุคลากรในท้องถิ่นนั้นได้ตระหนัก เข้าใจ และจัดทำหลักสูตรในระดับท้องถิ่นขึ้นไว้ให้เกิดผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรและเพื่อประโยชน์แก่การศึกษาต่อไป ความคิดเห็นและผลงานของนักการศึกษา มีดังนี้

อารี สัณหหรี (2515: 106) ได้กล่าวถึงการพัฒนาหลักสูตรพอสรุปได้ว่า การพัฒนาหลักสูตรควรมี 3 ระดับ คือ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่น และระดับห้องเรียน การพัฒนาหลักสูตรในระดับชาติ จะมีการตั้งจุดมุ่งหมายไว้ว่าจะให้เยาวชนมีคุณลักษณะ ความสามารถ อย่างไร การพัฒนาหลักสูตรในระดับนี้ต้องทำในระดับกลาง ๆ อย่างกว้างขวาง จากหลักสูตร

ระดับชาติก็จะต้องนำไปจัดทำในระดับท้องถิ่น โดยนำหลักสูตรระดับชาติมาพิจารณาตีความให้สัมพันธ์กับลักษณะชีวิตในท้องถิ่น พร้อมทั้งพิจารณาว่าความมุ่งหมายใดเป็นความจำเป็นรับตัวนของท้องถิ่น ผู้ที่จะต้องพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นก็คือ เขตการศึกษา จังหวัดหรือกลุ่มโรงเรียน ตัดจากนั้นเป็นหลักสูตรระดับท้องถิ่น ซึ่งครูผู้สอนแต่ละคนจะต้องเข้าใจจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความสามารถวัดผลว่าสอนให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ได้เพียงไร

สมพงษ์ พละสุรย์ (2521: 1-4) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรไว้ว่า ท้องถิ่นอันมีเขต จังหวัด วิทยาลัยครู เทศบาล อำเภอ หรือโรงเรียน ควรมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ตั้งแต่หลักสูตรแม่บท เอกสารประกอบหลักสูตร สื่อการเรียน กระบวนการเรียนการสอน และการนิเทศติดตามผล ให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น

ล่วลดี จงกล (2521: 4) กล่าวถึงความมุ่งหมายและขอบเขตในการพัฒนาหลักสูตร ให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นว่า การที่จะสร้างเสริมรากฐานของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นจำเป็นต้องกระจายอำนาจการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง การดำเนินงานที่สำคัญอันเป็นพื้นฐานอาชีพซึ่งมีผลในระยะยาวก็คือ การจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่นในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม จริงอยู่แม้ในเรื่องนี้ ประเทศไทยจะมีลักษณะองค์ประกอบส่วนใหญ่คล้ายคลึงกันก็ตามแต่ก็แตกต่างกันในรายละเอียด โดยเฉพาะระดับขั้นของการพัฒนาในแต่ละท้องถิ่น ด้วยเหตุผลดังกล่าวนี้ หลักสูตรจึงมีหน้าที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้อย่างเดียวกันเพื่อเอกภาพของชาติ แต่ก็ต้องเรียนรู้ความแตกต่างในรายละเอียดเฉพาะท้องถิ่น ผู้เรียนควรรู้เรื่องซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะในท้องถิ่นของตนซึ่งส่วนกลางไม่ได้ระบุไว้ ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้สิ่งที่เป็นจุดอ่อนในท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพื้นฐานการเรียนรู้ หักคอคติ และพฤติกรรมที่ตรงตามจุดหมายของการศึกษา การที่จะให้ผู้เรียนรัก ภูมิใจ และส่งเสริมความเจริญให้แก่ท้องถิ่นของตนได้นั้น จำเป็นที่ผู้เรียนจะต้องทราบเรื่องราวทางด้านประวัติความเป็นมา และสภาพของท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน

ลีปนันท กะตุหัต (2518: 103) เสนอแนะในรายงานของคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาในเรื่องหลักสูตรไว้ว่า เนื้อหาของหลักสูตร ให้มีส่วนหนึ่งที่ทุกคนต้องเรียนเหมือนกันในสาระสำคัญเพื่อความเป็นไทยร่วมกัน และอีกส่วนหนึ่งที่แต่ละคนมีโอกาสเรียนแตกต่างกันให้เหมาะสมกับอุปนิสัย ความสนใจ และความเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น

สุนทร สุนันทชัย (2518: 28-29) แสดงความคิดเห็นถึงความสำคัญในการจัดการศึกษาให้สัมพันธ์กับชนบท โดยการจัดทำหลักสูตรของท้องถิ่นไว้ว่า การจัดทำหลักสูตรควรให้สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนทางด้านกายภาพและสังคมของชาวชนบท เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและสิ่งแวดล้อมที่ตนอยู่ให้เอื้ออำนวยต่อการดำรงชีวิต ประการที่สี่ของหลักสูตรจะสัมพันธ์กับชีวิตจริงของผู้เรียนได้ จะต้องจัดทำตรงกับปัญหาและความต้องการของชาวชนบท ซึ่งในการจัดทำหลักสูตรแบบนี้ควรให้ท้องถิ่นมีส่วนช่วยในการจัดทำรายละเอียดหรือส่วนที่เพิ่มเติม เพราะจะช่วยทำให้โรงเรียนจัดสอนให้สอดคล้องกับความเป็นจริงของท้องถิ่นได้

รังสรรค์ รัตนพันธุ์ (2518: 3) เสนอแนะให้จัดการศึกษาให้สอดคล้องกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของภูมิภาคแต่ละภูมิภาค และท้องถิ่นแต่ละท้องถิ่น

อาคม สันทสุนทร (2520: 235) ได้กล่าวถึงการนำหลักสูตรไปใช้ว่าควรจะปรับเปลี่ยน หรือลดให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ส่วนที่นำไปปรับส่วนใหญ่ คือ แผนการสอน ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลง ลด เพิ่ม ให้เหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ส่วนคู่มือครู เอกสารประกอบการเรียนของนักเรียนและเอกสารเกี่ยวกับการประเมินผลนั้นจะใช้ของส่วนกลางทั้งหมด และเพิ่มเติมของท้องถิ่นเข้าไปอีกตามความเหมาะสม

ประจักษ์ พัฒนเจริญ (2520: 60-61) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของศึกษาริการอำเภอในภาคเหนือที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปรากฏผลว่า ศึกษาริการอำเภอส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.89) มีความเห็นว่าการสร้างหลักสูตรนั้น สัมควรอย่างยิ่งที่จะให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรเป็นบางวิชาที่เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น และมีความเห็นด้วยมากที่สุด (ร้อยละ 78.38) ในด้านที่จะให้โรงเรียนนำเนื้อหาวิชาในหลักสูตรไปตีความเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

แผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 4 (พ.ศ. 2520-2524) ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาในระดับประถมศึกษาให้สอดคล้องกับท้องถิ่น ไว้ว่า ปรับปรุงเนื้อหาสาระและกระบวนการเรียนรู้โดยเปลี่ยนหลักสูตร แบบเรียน วิธีสอน และการเรียนรู้ของนักเรียน ระบบการวัดผลและนิเทศการศึกษาให้สนองความต้องการของบุคคล ท้องถิ่น และประเทศชาติ

เมื่อรัฐบาลมีนโยบายในการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับท้องถิ่น การจัดทำหลักสูตรก็ต้องจัดให้สนองต่อนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 จึงกำหนดหลักการสำคัญในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น ไว้ว่า เป็นการศึกษาที่มุ่งสร้างเอกภาพของชาติ โดยมีเป้าหมายหลักร่วมกัน แต่ให้ท้องถิ่นมีโอกาสที่จะจัดทำหลักสูตรบางส่วนให้เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และยังได้กำหนดโครงสร้างของหลักสูตรโดยจัดหมวดหมู่สาระการเรียนรู้ให้มีความยืดหยุ่นตามพัฒนาการของเด็กและความเหมาะสมของท้องถิ่นเป็นสำคัญ ส่วนในด้านการจัดการเรียนการสอน หลักสูตรกำหนดให้จัดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนเนื้อหาในแต่ละบทให้ยืดหยุ่นตามเหตุการณ์ สภาพของท้องถิ่น และผู้สอนควรใช้วิธีสอนที่จะทำให้ผู้เรียนรู้ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

จากเอกสารหลักฐานดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การจะพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพและเอื้ออำนวยต่อการนำไปใช้นั้นมีความจำเป็นจะต้องปรับหลักสูตรในระดับท้องถิ่นให้มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งสามารถที่จะดำเนินการได้โดยการจัดทำหลักสูตรและเนื้อหาสาระของวิชาที่จะสอนให้แตกต่างกันตามสภาพพื้นฐานทางเศรษฐกิจและสังคม

1.8 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น หมายถึง การนำหลักสูตรระดับชาติมาจัดทำในระดับท้องถิ่นเพื่อให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพของแต่ละท้องถิ่น ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้แสดงความคิดเห็นไว้ดังนี้

บันลือ พุกกะวัน (2520: 154-155) มีความเห็นว่า หลักสูตรแกนกลางกับหลักสูตรท้องถิ่นควรมีความสัมพันธ์กันตั้งแต่การนำหลักสูตรแกนกลางมาจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นจนถึงการนำไปปฏิบัติซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรแกนกลาง โดยการพิจารณาจุดประสงค์ หลักการและเนื้อหา
2. ศึกษาแผนการสอนแกนกลาง
3. ศึกษาสื่อการเรียนแกนกลาง
4. การจัดทำแผนการสอนท้องถิ่น โดยปรับปรุงแนวการสอนแกนกลางโดยอาศัยข้อมูลท้องถิ่น เป็นหลัก ในขั้นนี้ควรสร้างบทเรียนและแผนการสอนของท้องถิ่นให้เหมาะสม

5. ปฏิบัติการสอน ครูผู้สอนทำการสอนตามแผนการสอนของท้องถิ่น
 ชิน ปุณฺณานุกาพ (2519: 186-187) แสดงความคิดเห็นถึงขั้นตอนในการ
 พัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การปรับและขยายการสอนของแต่ละกลุ่มวิชา ควรจัดตั้งคณะกรรมการ:
 พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เพื่อกำหนดนโยบาย การอำนวยความสะดวก การอนุมัติใช้หลักสูตรของท้องถิ่น
 และการตั้งอนุกรรมการปฏิบัติงาน
  2. ร่างแผนการสอนและสื่อการเรียน ในขั้นนี้จัดตั้งอนุกรรมการจัดทำแผนการสอน
 สื่อการเรียนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น
  3. การกำหนดโรงเรียนทดลอง เลือกโรงเรียนที่จะทดลองแผนการสอน
 สื่อการเรียน
  4. การอบรม อบรมครูในโรงเรียนทดลอง เจ้าหน้าที่ทางการศึกษาและผู้บริหาร
 ระดับจังหวัด ให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตร
  5. ดำเนินการทดลองในโรงเรียนที่กำหนดไว้
  6. ติดตามผลการทดลอง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
- หลังจากที่ได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการสอนแล้ว เขตการศึกษาประกาศใช้หลักสูตร
 ท้องถิ่นในภูมิภาคของเขตการศึกษา

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กำหนดให้เขตการศึกษาจัดทำหลักสูตร
 บางส่วนให้เหมาะสมกับท้องถิ่น ซึ่งดำเนินการตามแนวทางที่ ลุ่มิตร คุณานุกร (2520: 230) กล่าว
 ไว้เป็นลำดับขั้น ตั้งแต่ระดับชาติไปจนถึงระดับท้องถิ่น ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาหลักสูตรจัดทำหลักสูตรและแผนการสอนแกนกลาง
2. เขตศึกษานำหลักสูตรและแผนการสอนมาปรับและขยายดังนี้
  - 2.1 ปรับและขยายแผนการสอนแกนกลาง
  - 2.2 ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของเขต
3. จัดทำแบบเรียน คู่มือครู และเตรียมวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน

4. กำหนดแผนการทดลองใช้ ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดเวลา โรงเรียนที่จะทดลอง การอบรมครูที่จะทดลองใช้แผนการสอน เตรียมการรวบรวมข้อมูลและการประเมินผล
5. ดำเนินการทดลอง ติดตามผล รวบรวมข้อมูลและประเมินผลการทดลอง
6. ประกาศใช้แผนการสอนของท้องถิ่น

จากความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับเขตหรือจังหวัด พอสรุปเป็นแนวทางเพื่อนำไปปฏิบัติในขั้นตอนต่อไป ได้ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการดำเนินงาน
2. ศึกษารวบรวมข้อมูลในเรื่องสภาพปัญหา และความต้องการของเขตการศึกษา หรือของจังหวัด
3. ศึกษาหลักสูตรในเรื่อง หลักการ จุดหมาย จุดประสงค์ของกลุ่มประสบการณ์ และเนื้อหาของแต่ละกลุ่มวิชา เพื่อพิจารณาลด เพิ่ม และขยายเป็นหลักสูตรท้องถิ่น
4. ศึกษาแผนการสอนที่นำมาจัดให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น
5. ประชุมดำเนินการจัดทำแผนการสอน คู่มือครู
6. ดำเนินการทดลองและติดตามผลการสอน การใช้หลักสูตร แผนการสอน
7. ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรของท้องถิ่น
8. ขออนุมัติและประกาศใช้หลักสูตร
9. ดำเนินการอบรมผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและประชาสัมพันธ์เผยแพร่หลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรในระดับเขตการศึกษา เป็นการ ดำเนินงานที่กว้างขวาง ครอบคลุมไปหลายจังหวัด เพราะฉะนั้นจังหวัดควรจะนำหลักสูตรของเขตศึกษามาปรับ เพิ่ม ลด ตัดแปลงให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น และเพื่อให้เหมาะสมยิ่งขึ้น จังหวัดควรดำเนินการให้มีการปรับหลักสูตรในระดับอำเภอ กลุ่มโรงเรียน โรงเรียน และห้องเรียนต่อไป

ในการนำหลักสูตรประถมศึกษา 2521 ไปใช้ในระดับโรงเรียน เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลตามจุดมุ่งหมาย ควรจะมีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรในระดับกลุ่มโรงเรียนตามข้อเสนอแนะของหน่วยศึกษานิเทศก์ (2519: 24) ดังนี้

1. จัดตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร
2. ประชุมครูใหญ่วางแผนการใช้หลักสูตร
3. ประชุมปฏิบัติการเพื่อวิเคราะห์หลักสูตร
4. ประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดทำแผนการสอน และทำสื่อการเรียน
5. อบรมครู เรื่องการใช้แผนการสอนและสื่อการเรียน
6. การนิเทศจากภายนอกโรงเรียน คือ ระดับกลุ่ม อำเภอ จังหวัด เขต

และกรม

7. การประเมินผล

กระบวนการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นมีหลายระดับชั้น เริ่มต้นแต่ละเขตการศึกษา จังหวัด อำเภอ กลุ่มโรงเรียน โรงเรียน และที่สำคัญที่สุดคือระดับห้องเรียน ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนาดังกล่าวข้างต้น สำหรับงานวิจัยนี้ก็เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น โดยการสอบถามข้อมูลและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นมาเป็นพื้นฐานในการจัดการเรียนการสอนในระดับโรงเรียนต่อไป

1.9 บทบาทของผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

สุนทร สุนันทชัย (2512: 16-17) เห็นว่า การจัดทำหลักสูตรนั้นไม่ลำาารถที่จะให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมได้ ฉะนั้นจำเป็นที่จะต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสมจริง ๆ ซึ่งควรได้แก่บุคคลต่อไปนี้ คือ ครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ นักจิตวิทยาการศึกษา นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ ในทฤษฎีหลักสูตร

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2513: 43-44) ได้จัดผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรไว้ 5 ประการคือ

1. ผู้ที่มีความสนใจในวิชาต่าง ๆ เช่น ศึกษานิเทศก์สายวิชา
2. ผู้บริหารการศึกษาในระดับสำคัญ
3. ผู้แทนครูผู้สอน
4. ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่
5. นักการศึกษาที่รู้ทางทฤษฎีการศึกษาและจิตวิทยาการศึกษา

ครูก (Krug 1975: 8-17) เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร ควรประกอบด้วยบุคลากรหลาย ๆ ฝ่ายดังนี้ กลุ่มผู้นำของรัฐ ผู้นำของท้องถิ่น ครู หน่วยงานต่าง ๆ และผู้เรียน

เซย์เลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1974: 42-44) เห็นว่าผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย นักเรียน ครู บุคลากรจากภายนอกโรงเรียน เช่น ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านการเรียนการสอน ผู้เชี่ยวชาญด้านประเมินผล นักการศึกษาในชุมชน ผู้ปกครอง นักเรียน และบุคคลอื่น ๆ เช่น นักเรียน ผู้พิมพ์หนังสือ เป็นต้น

โบชอมพ์(Beauchamp 1968: 148-151) กล่าวถึงผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรว่าควรประกอบด้วย

1. บุคลากรผู้มีความเชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เช่น ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาวิชา ผู้เชี่ยวชาญทั่วไป และผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร
2. บุคลากรผู้มีความเชี่ยวชาญในศาสตร์ต่าง ๆ นักวิจัยทางหลักสูตรและตัวแทนของครูผู้สอน
3. บุคลากรทางด้านวิชาชีพ ประกอบด้วยครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ ครูพิเศษและนักบริหาร
4. ตัวแทนของประชาชน
5. นักเรียน

แฮส (Hass 1961: 2-4, 39) เสนอว่าในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ผู้มีส่วนร่วมควรประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาต่าง ๆ ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชน นักการศึกษา และนักเรียน

จากความคิดเห็นของนักการศึกษาทั้งภายในประเทศและต่างประเทศดังกล่าว แล้ว สรุปได้ว่า ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นมี 7 กลุ่มดังนี้

1. ผู้บริหาร
2. ศึกษานิเทศก์
3. นักวิชาการ
4. ครูใหญ่หรืออาจารย์ใหญ่

5. ครูผู้สอน
6. นักเรียน
7. ประชาชน

บทบาทของครูในการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

เซย์เลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1974: 61) กล่าวถึงบทบาทของครูไว้ว่า ครูควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร มีส่วนร่วมในการกำหนด จุดมุ่งหมายของโรงเรียน จัดทำคู่มือหลักสูตร จัดทำโครงการทางการศึกษาของโรงเรียน และ นำประสบการณ์การเรียนรู้ไปปฏิบัติให้เหมาะสมกับนักเรียน

ดอลลี (Doll 1970: 61) กล่าวว่า ในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ครูควรทำงาน และวางแผนงานของโรงเรียนร่วมกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับครูคนอื่น ๆ และควรมีการศึกษาพฤติกรรมของผู้เรียนด้วย

บันลือ พฤษะวัน (2521: 152-153) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรไม่ใช่ให้ครูไปทำหลักสูตรกันเอง แต่ครูมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรในลักษณะใดลักษณะหนึ่งดังต่อไปนี้

1. ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ให้สัมภาษณ์หรือวิจัยงานอันเกี่ยวกับหลักสูตรที่ใช้อยู่
2. ทดลองและใช้หลักสูตรอย่างจริงจัง พร้อมกับศึกษาจุดอ่อนและจุดดี ต้นของหลักสูตรโดยสม่ำเสมอ
3. พยายามศึกษาและใช้วัสดุหลักสูตรให้เต็มที่
4. จัดประชุมวิเคราะห์หลักสูตร หาจุดประสงค์ที่เน้นหนักของหลักสูตรและเนื้อหาในแต่ละวิชา เพื่อพิจารณาวางแผนการใช้แผนการสอนให้เหมาะสม

เฟื่องฟ้า เครือตราชู (2514: 72-74) กล่าวว่า ครูควรมีบทบาทในการพัฒนาหลักสูตรดังนี้

1. เป็นผู้แทนในคณะกรรมการหลักสูตรของกลุ่มโรงเรียน
2. ร่วมเป็นคณะกรรมการของกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน ในการสำรวจความต้องการ ความจำเป็น และปัญหาของชุมชน เพื่อนำมาสร้างหลักสูตร
3. ประเมินผลหลักสูตรของโรงเรียน

4. ทำการศึกษาเป็นกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจในพัฒนาการของ เด็กและการที่จะทำหลักสูตรให้เหมาะสม

5. ค้นคว้าและทดลองวิธีสอนใหม่ ๆ เพื่อปรับปรุงการสอนและวิจัยในกลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน

6. จัดทำเอกสาร วัสดุอุปกรณ์ประกอบหลักสูตร

7. เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสร้างและปรับปรุงหลักสูตร

สรุปบทบาทของครูในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ได้ดังนี้

1. มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการพัฒนาหลักสูตรในระดับจังหวัดและโรงเรียน

2. นำหลักสูตรไปใช้ให้ถูกต้องตามหลักการและจุดหมาย โดยรวบรวมข้อมูล

ซึ่งเป็นจุดอ่อนและจุดเด่นไว้

3. ประชุมปรึกษาหารือร่วมกับคณะครู และผู้เฒ่าผู้แก่การศึกษาโดยสม่ำเสมอ

4. ทำการวิจัยในเรื่องการเรียนการสอน

5. สดการ ล่นให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่น

6. ศึกษาหาความรู้และเข้ารับการอบรมเรื่องหลักสูตรอยู่เสมอ

บทบาทของประชาชนในการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่น

เซย์เลอร์ และ อเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1974: 42-43)

กล่าวว่า ประชาชนมีส่วนร่วมตั้งแต่การกำหนดจุดหมายของโรงเรียน กำหนดขอบเขตของหลักสูตร ร่วมร่างหลักสูตรและแผนการสอน ตลอดจนการประเมินผลหลักสูตร

ดอลลี (Doll 1970: 279-281) กล่าวว่าบทบาทของประชาชนในการพัฒนาหลักสูตรควร เป็นดังนี้

1. มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการในการกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. มีส่วนร่วมในการจัดระบบการศึกษาในโรงเรียน

3. ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่โรงเรียน

4. ให้ความช่วยเหลือในเรื่องห้องสมุดและเรื่องทั่ว ๆ ไป

สเตรทเมเยอร์ และคนอื่น ๆ (Stratemeyer and others 1957: 679) เห็นว่าควรนำประชาชนเข้ามาร่วมในรูปคณะกรรมการให้คำแนะนำ และเป็นที่ปรึกษาแก่โรงเรียน ในด้านการกำหนดนโยบายทางการศึกษา และเรื่องที่ตนมีความเชี่ยวชาญ มีส่วนร่วมในการจัดแผน การสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนช่วยจัดเตรียมวัสดุสำหรับครูและนักเรียน

เฟื่องฟู้ง เครือตราชู (2514: 85) กล่าวถึงบทบาทของประชาชนในการพัฒนา หลักสูตรไว้ดังนี้

1. เป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับความต้องการของชุมชนและข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ ตัวเด็ก
2. ร่วมกำหนดนโยบายของโรงเรียน
3. ให้ความร่วมมือในการสำรวจความคิดเห็นในเรื่อง การจัดการศึกษาของ โรงเรียนและเรื่องที่ชุมชนเห็นว่ามีความสำคัญ
4. ร่วมประเมินผลการศึกษาของโรงเรียน
5. ร่วมแก้ปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการศึกษาของโรงเรียน

สรุปบทบาทของประชาชนต่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นได้ดังนี้

1. เป็นที่ปรึกษาในด้านที่ตนมีความรู้ความเชี่ยวชาญ
2. ร่วมในการจัดทำหลักสูตร แผนการสอน และกิจกรรมการเรียนการสอน
3. ให้ความร่วมมือในการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษา
4. เป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาของโรงเรียน
5. ให้ความสนับสนุนช่วยเหลือด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียน

2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภขณา สัมเชื้อ (2524: บทคัดย่อ) และหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดมหาสารคาม (2528: 1-4) ได้ทำการวิจัยเรื่องสภาพปัจจุบันและปัญหาในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ในจังหวัดชลบุรีและจังหวัดมหาสารคาม ผลการ วิจัยมีดังนี้

1. ด้านตัวครูผู้สอน ครูส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนชั้นประถมศึกษาค่อนข้างน้อย และขาดพื้นฐานในเรื่องการงานและพื้นฐานอาชีพ ขาดความถนัด ขาดการอบรม
2. ด้านตัวเด็ก เด็กขาดความพร้อมทางการเรียนและขาดเรียนบ่อย ขาดการสนใจ
3. ด้านตัวผู้ปกครอง ยังไม่เข้าใจหลักสูตรและไม่ให้ความร่วมมือในการติดตามผลการปฏิบัติงานทางบ้านของเด็ก รวมทั้งการใช้แหล่งวิทยาการในท้องถิ่นมีน้อยมาก
4. ด้านอุปกรณ์การสอน ครูไม่มีเวลาผลิตสื่อการสอนและขาดเครื่องมือเครื่องใช้ที่มีขนาดพอเหมาะกับการใช้งานของเด็ก
5. ด้านหลักสูตร การใช้หลักสูตรใหม่พบว่าเนื้อหาส่วนมากยาวเกินความสามารถของผู้เรียน ครูสอนได้ไม่ครบเนื้อหา เนื่องจากหลักสูตรอธิบายไว้ไม่ชัดเจนครูไม่สามารถทำตามได้ บางเนื้อหาไม่แนะนำกิจกรรมไว้เลย ลักษณะงานส่วนใหญ่เหมาะสำหรับเพศหญิง อาจทำให้เพศชายขาดความสนใจ
6. ด้านการนิเทศ ศึกษานิเทศก์จากสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดและอำเภอ ได้มานิเทศติดตามผลการเรียนการสอน และนำเทคนิคและวิธีสอนพร้อมทั้งแนวทางแก้ปัญหาการเรียนการสอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพน้อยเกินไป
7. ด้านจุดประสงค์ จุดประสงค์เฉพาะในแต่ละงานยังไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายทั่วไปของหลักสูตรกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ เพราะส่วนใหญ่เป็นการให้ความรู้ แต่ขาดการเน้นด้านการเสริมสร้างลักษณะนิสัย

หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกระบี่ (2527: 20-22) ได้ทำวิจัยเพิ่มเติมในเรื่องสภาพปัจจุบันและปัญหาของการสอนงานเลือกในกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ ผลการวิจัยมีดังนี้

1. การสอนงานเลือกที่จะให้ได้ผลและก่อให้เกิดนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่องานต้องอาศัยเวลาที่เหมาะสม จะต้องมีการฝึกกระทำอย่างน้อย 2-3 ครั้ง จึงจะได้ผล และควรจัดให้มีการฝึกอบรมครูผู้สอนงานเลือกด้วย
2. ครูผู้สอน ควรจะได้รับการคัดเลือกมาเป็นอย่างดี เพราะเป็นผู้สร้างทัศนคติที่ดีแก่เด็ก
3. เนื่องจากการขาดครูผู้สอนงานเลือกอยู่เป็นจำนวนมาก จึงควรมีการชักนำวิทยากรหรือผู้ชำนาญการในอาชีพต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาช่วยดำเนินการสอน

4. ผลผลิตของการล่องงานเลือกมีมาก ถ้าได้รับการสนับสนุนด้านเครื่องมืออุปกรณ์และการตลาด ผู้เรียนก็สามารถหารายได้จากงานเลือกต่าง ๆ ได้

5. ในการเลือกวิชาเลือก ควรตั้งครูเป็นคณะกรรมการเลือกให้ตรงกับความสามารถ ความถนัด และความสนใจของเด็ก ตลอดจนความเหมาะสมกับสภาพของท้องถิ่น ไม่ควรให้ครูผู้สอนเป็นผู้ตัดสินใจเพียงผู้เดียว

วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล (2529: 161-163) ทำการวิจัยเรื่อง "การใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดสมุทรสงครามและได้อภิปรายผลการวิจัยเกี่ยวกับวิชางานเลือกว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุอยู่ในช่วง 30-39 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุที่ สุโท เจริญสุข (2515: 438-439) กล่าวว่า เป็นวัยที่สังคมยอมรับว่ามีความสามารถรับผิดชอบงานทุกด้านสูง เป็นผู้นำสังคมและชุมชนได้เป็นอย่างดี จึงหวังได้ว่า ในด้านการล่อง ก็ย่อมจะรับผิดชอบได้ดีเช่นกัน ประกอบกับชั่วโมงที่ล่องในหนึ่งสัปดาห์ ส่วนใหญ่ประมาณ 15-20 ชั่วโมง ซึ่งถือว่าพอเหมาะ ไม่มากเกินไป แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์การล่องกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพวิชางานเลือกอยู่ในช่วงเวลา 1-5 ปี ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่ยังไม่มีประสบการณ์มากนัก ซึ่งนับเป็นจุดอ่อนประการหนึ่งของการใช้หลักสูตรให้สัมฤทธิ์ผลประกอบกับจุดอ่อนอีกประการหนึ่งคือ จากการวิจัยพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ล่องวิชางานเลือกเนื่องจากโรงเรียนให้ล่อง มีลักษณะเป็นการล่องด้วยความจำเป็น ข้อมูลดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ สักขณา สัมเชื้อ (2524: 104) ภิรมย์ ศรีเพชร (2527: 54) และ ช่อทิพย์ ธรรมรักษ์ (2529: 142) ซึ่งพบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ล่องกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพเพราะความจำเป็น เนื่องจากครูที่ถูกจัดให้ล่อง อาจไม่มีความถนัดเพียงพอ อาจปล่อยปละละเลยไม่เอาใจใส่เท่าที่ควร โดยอ้างว่าตนไม่มีความถนัด การที่จะแก้จุดอ่อนทั้ง 2 นี้ให้หมดไปคือ จะต้องจัดหาครูที่มีความชำนาญในแต่ละงานมาเป็นผู้สอน หมายถึง ครูที่สำเร็จการศึกษามาทางด้านงานอาชีพ แต่เมื่ออัตราและตำแหน่งไม่มีการแก้ปัญหาตามแนวทางนี้ย่อมเป็นไปได้ยาก การเลือกในการแก้ปัญหาด้านการขาดแคลนครูผู้สอนกลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพที่ควรพิจารณาก็คือ การจัดอบรมครูผู้สอนทุกคนให้มีความรู้ความชำนาญด้านงานต่าง ๆ โดยเฉพาะ แต่จากข้อมูลที่ได้มาพบว่า ครูผู้สอนเหล่านี้ส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมในวิชาที่ล่องอยู่ ซึ่งผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สักขณา สัมเชื้อ

(2524: จ) เสริมวิทย์ คู่ภเมธี (2525: 9) และ ช่อทิพย์ ธรรมรักษ์ (2529: 136) กล่าวคือ ครูส่วนใหญ่ไม่มีโอกาสเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับงานที่ตนเองสอน สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารระดับสูงกว่าโรงเรียนให้ความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอนกลุ่มประสบการณ์นี้น้อยกว่ากลุ่มประสบการณ์อื่น และเนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดอบรมจุดอ่อนเหล่านี้มีความจำเป็นรีบด่วนที่จะต้องแก้ไข สำหรับแนวทางแก้ไขนั้นสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2527ข: 191) ได้เสนอแนะแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนสามารถพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์เพื่อให้เกิดความมั่นใจที่จะสอนงานนั้น ๆ ได้ โดยการส่งครูไปอบรมระยะสั้น 3-5 วัน ในวิทยาลัยครูหรือวิทยาลัยอาชีวศึกษาที่อยู่ใกล้ ๆ โดยขอความร่วมมือจากหัวหน้าสถานศึกษานั้น ๆ

ในด้านการเลือกสอนงานเลือกในโรงเรียนนั้น ส่วนใหญ่ครูผู้สอนเป็นผู้เลือกเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กรมวิชาการ (2528: 161) ที่ว่าการเลือกสอนงานเลือกกลุ่มการเรียนและพื้นฐานอาชีพ เพื่อนำมาสอนในชั้นประถมศึกษาแต่ละปีการศึกษานั้น ผู้บริหารมอบหมายให้ครูผู้สอนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกเสียส่วนใหญ่ ฉะนั้นจึงเป็นการเลือกตามความถนัดของครูผู้สอนมากกว่าผู้เรียน การเลือกสอนด้วยวิธีการนี้อาจส่งผลในทางลบมากกว่าทางบวก เพราะผู้สอนอาจเลือกได้ไม่เหมาะสมรัดกุมและเกิดความผิดพลาดได้ ไม่สอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรที่ต้องการให้พื้นฐานและประสบการณ์แก่ผู้เรียน ซึ่งอาจส่งผลเสียไปถึง เจตคติของนักเรียนและผู้ปกครองต่อการจัดสอนงานเลือก กลุ่มการเรียนและพื้นฐานอาชีพในโรงเรียนด้วย

สำหรับการแก้ปัญหาในเรื่องนี้ กรมวิชาการ (2528: 61) ได้เสนอแนะทางปฏิบัติไว้เพื่อจะให้การเลือกนั้นรัดกุม เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด โดยให้ผู้บริหารโรงเรียนดำเนินการเลือกในรูปคณะกรรมการ ซึ่งเรียกว่า คณะกรรมการวิชาการโรงเรียน มีผู้บริหารโรงเรียนเป็นประธาน ครูผู้สอนและครูในโรงเรียนเป็นกรรมการ วิธีการนี้เป็นวิธีการที่คำนึงถึงความสนใจ ความถนัดของนักเรียน ความพร้อมของครูผู้สอน ของโรงเรียน ของผู้ปกครอง ความเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ทรัพยากร แหล่งวิทยาการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างงานเลือกกับงานพื้นฐานอย่างแท้จริง

นอกจากงานวิจัยดังกล่าวแล้วยังมีงานวิจัยของ ภิรมย์ ศรีเพชร (2527: 51-52) และ ธีระ ชัยยุทธยรรยง (2525: 70-73) ที่พบว่า ในวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ เด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ส่วนใหญ่ให้ความสนใจในการเรียนหมวดเกษตร และงานประดิษฐ์

นักเรียนต้องการให้มีการฝึกปฏิบัติจริงมากกว่าที่ได้ปฏิบัติอยู่แล้ว และในการจัดการเรียนการสอน กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ นอกจากจะต้องจัดให้สนองความต้องการของเด็กแล้ว ยังต้องสอน ให้เด็กมีนิสัยรักงานอาชีพด้วย และจากการศึกษางานวิจัยของ ธารัง อุทัย (2521; บทคัดย่อ) และ วันเพ็ญ เกตุสกุล (2526; บทคัดย่อ) ก็ปรากฏว่า มีความสอดคล้องตรงกันในเรื่องการ ปรับปรุงแผนการสอนกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ โดยจัดเนื้อหาให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงในท้องถิ่นและสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองยิ่งขึ้น โดยเพิ่มรายการสอน พื้นฐานวิชาชีพต่าง ๆ อีกทุกแขนงงาน

ประสภีย์ พัฒนเจริญ (2520: 60-61) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของศึกษาริการ อำเภอบึงสามพัน ในภาคเหนือที่มีต่อการปฏิบัติงานด้านวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ปรากฏผลว่า ศึกษาริการอำเภอบึงสามพันส่วนใหญ่ (ร้อยละ 91.89) มีความเห็นว่า ในการสร้างหลักสูตร นั้น สัมควรอย่างยิ่งที่จะให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสร้างหลักสูตรเป็นบางวิชาที่เหมาะสมกับความ ต้องการของท้องถิ่น และมีความเห็นด้วยมากที่สุด (ร้อยละ 78.38) ในด้านที่จะให้โรงเรียนนำ เนื้อหาวิชาในหลักสูตรไปตีความเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

จากผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ประกอบกับจุดประสงค์เฉพาะในงานเสอจะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ ต้องจัดให้เหมาะสมกับความสนใจ ความ ถนัดของผู้เรียน และต้องสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งในแต่ละท้องถิ่นก็มี ความแตกต่างกันไป ดังนั้นในการจัดการศึกษาควรจะให้ท้องถิ่นหรือประชาชน เข้ามามีบทบาทและ มีส่วนร่วมด้วยเพื่อความเหมาะสมและเป็นประโยชน์แก่นักเรียนยิ่งขึ้น